

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่เทศบาลเมืองแม่เหิยะ จังหวัดเชียงใหม่
The Public Participation in Drug Abuse Prevention and Solution in the Area of Mae Hia Municipality, Chiang Mai Province

สุวปริยา จันดี๊ะ

Suwapriya Chanta

เทศบาลตำบลแม่เหิยะ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

Mae Hia Sub-district Municipality, Mueang District, Chiang Mai Province

Corresponding Author, E-mail: suwpriyacanta@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่เทศบาลเมืองแม่เหิยะ จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่เทศบาลเมืองแม่เหิยะ จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้ที่อาศัยอยู่ในเทศบาลเมืองแม่เหิยะ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 111 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยรวม 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อแยกออกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และด้านการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน; ปัญหายาเสพติด; เทศบาลตำบลแม่เหิยะ

Abstract

The purpose of this research is to study the level of public participation in drug abuse prevention and solution in Mae Hia Municipality area, Chiang Mai province; and to suggest and solve the public participation in drug abuse prevention and solution in Mae Hia Municipality area, Chiang Mai province. The sample group used in the research is the people who live in Mae Hia Municipality. The research tools used in data collection are questionnaires. Statistics used in this study are frequency, percentage, and mean.

The results are that public participation in drug abuse prevention and resolution has divided into 4 aspects as follows: decision, operation, benefit, and evaluation. Overall are at a high level. When there are separated from each aspect, in term of decisions it is at a high level. In term of operations it is at a high level. In term of benefits it is at a high level. In term of valuation it is also at a high level.

Keywords: Public Participation; Drug Problem; Mae Hia Municipality

บทนำ

จากสถานการณ์ปัจจุบันสังคมไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยีและการสื่อสาร ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมมากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาการว่างงาน ปัญหาโสเภณี ปัญหาเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า โดยเฉพาะปัญหายาเสพติดที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติ แม้จะพยายามวางมาตรการการป้องกันและแก้ไขปัญหา

จากหลายฝ่ายก็ตาม แต่สถานการณ์ปัญหาก็มิได้ลดลง ในทางตรงข้ามกลับทวีความรุนแรงมากขึ้น รัฐบาลได้ตระหนักถึงอันตรายร้ายแรงและพิษภัยของยาเสพติด จึงได้กำหนดนโยบายที่จะป้องกัน กำหนดแนวทางและทิศทางการดำเนินการป้องกันปัญหายาเสพติดให้ตระหนักถึงปัญหาและมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติด โดยส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นองค์กรหนึ่งที่อยู่

ใกล้ชิดชุมชนและมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติด โดยได้ดำเนินงานตามนโยบายป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในการจัดตั้งศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดเชียงใหม่ขึ้น ภายใต้พื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนและปรับกระบวนการในการวางแผนเพื่อให้มีการวางแผนในการป้องกันยาเสพติดให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในแต่ละท้องถิ่น แต่กระนั้น ความรุนแรงและการแพร่ระบาดของยาเสพติดก็ยังไม่มิต่ำกว่าจะลดลง โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงต่อการเสพติด ซึ่งจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการแพร่ระบาดของสิ่งเสพติดมากพอสมควร เนื่องจากเป็นชุมชนเมืองและอยู่ในเขตพื้นที่เสี่ยงที่มีประชากรพักอาศัยอยู่จำนวนมาก ประกอบกับกลุ่มเด็กและเยาวชนเป็นวัยที่อยากรู้อยากลอง จึงถูกชักจูงให้ใช้สิ่งเสพติดได้ง่าย ผลกระทบดังกล่าวองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่จึงได้ร่วมมือกับทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นทหาร ตำรวจ องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล เทศบาลเมืองและเทศบาลนครในจังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะเทศบาลเมืองแม่เหียะที่ให้ความสำคัญในปัญหาเสพติดเป็นอันดับต้น ๆ

เทศบาลเมืองแม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเทศบาลที่มีขนาดใหญ่และพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติด เพราะมีพื้นที่เป็นตะเข็บรอยต่อระหว่างอำเภอเมืองเชียงใหม่กับอำเภอหางดง ประกอบกับมีประชากรที่มาจากหลายพื้นที่และหลายเชื้อชาติ โดยเฉพาะชาวพม่าและไทยใหญ่ ปัญหาเสพติดจึงเกิดขึ้นมากมาย แม้ว่าเทศบาลเมืองแม่เหียะได้กำหนดแนวทางและนโยบายต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาเสพติดตามนโยบายของรัฐบาลไปแล้ว แต่การแพร่ระบาดของยาเสพติดยังไม่มีที่ท่าว่าจะลดลง หนทางหนึ่งที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่เทศบาลเมืองแม่เหียะเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ไปในทิศทางที่ดีขึ้นต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ด้วย

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติดในพื้นที่เทศบาลเมืองแม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่ จึงต้องการที่จะศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่เทศบาลเมืองแม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวคิดและแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดดังกล่าวให้เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติดในพื้นที่เทศบาลเมืองแม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่

2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหามีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติดในพื้นที่เทศบาลเมืองแม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่

ระเบียบวิธีวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดของการศึกษา โดยแบ่งเนื้อหาและโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติดในพื้นที่เทศบาลเมืองแม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ทั้งหมดมี 4 ด้าน

จำนวน 21 ข้อ ดังนี้ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำนวน 6 ข้อ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จำนวน 6 ข้อ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำนวน 4 ข้อ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 3 คำถามแบบปลายเปิด เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติดในพื้นที่เทศบาลเมืองแม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่

2. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามโดยดำเนินการสร้างแบบสอบถามเพื่อการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยค้นคว้าดำเนินการสร้างขึ้นเองโดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้ 2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องที่ต้องการศึกษาค้นคว้า เช่น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติด 2.2 กำหนดขอบเขต คำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดและความมุ่งหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติดในพื้นที่เทศบาลเมืองแม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่ แล้วนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม

ชนิดมาตราส่วนประมาณค่ามี 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ แยกเป็น 4 ด้าน ทั้งหมด 21 ข้อ และนำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุง เพื่อความเหมาะสม และถูกต้องของแบบสอบถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจาก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตล้านนา ถึงกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลเมืองแม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขอความอนุเคราะห์และให้ความสะดวกในการแจกและเก็บแบบสอบถามจากประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน โดยผู้วิจัยได้อาศัยวาระการประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้านและแจกแบบสอบถามได้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 111 ฉบับ

3.2. ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลาและสถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยความร่วมมือจากกำนันผู้ใหญ่บ้าน แต่ละหมู่บ้านในเขตเทศบาลเมืองแม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยได้นัดหมายให้ผู้นำชุมชนเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากลูกบ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและได้รับความอนุเคราะห์จากเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำหมู่บ้านเก็บรวบรวมแบบสอบถามส่งผู้วิจัยจำนวน 111 ฉบับ

3.3 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามพบว่า การตอบแบบสอบถามตอบได้ครบทุกข้อ จึงนำไปทำการจัดกระทำข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองแม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่การบรรยายผลการศึกษา โดยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้ ระดับมากที่สุด

กำหนดให้ 5 คะแนน ระดับมาก 4
คะแนน ระดับปานกลาง 3 คะแนน
ระดับน้อย 2 คะแนน และระดับน้อย
ที่สุด 1 คะแนน

โดยนำคะแนนที่ได้ไปหา
ค่าเฉลี่ย พร้อมกำหนดเกณฑ์ในการ
แปลความหมายให้ค่าเฉลี่ย ดังนี้
ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีส่วน
ร่วมมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50
หมายถึง มีส่วนร่วมมาก ค่าเฉลี่ย
2.51-3.50 หมายถึง มีส่วนร่วมปาน
กลาง ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มี
ส่วนร่วมน้อย และค่าเฉลี่ย 1.00-1.50
หมายถึง มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการ
มีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน
และแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่เขต
เทศบาลเมืองแม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่
ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาโดยสรุปแปล
ความหมายและแจกแจงความถี่ แล้ว
นำเสนอด้วยการพรรณนาความ

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้
นำหลักสถิติมาประกอบการวิเคราะห์
แบบสอบถามโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่
ร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย
(Mean)

ผลการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้
เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในการป้องกันและแก้ไข
ปัญหายาเสพติดในพื้นที่เทศบาลเมือง
แม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่ จากผลการ
วิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ
แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล
พื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
จำนวน 111 คน ผู้ตอบแบบสอบถาม
ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 56 คน
คิดเป็นร้อยละ 50.46 มีอายุตั้งแต่ 36-
50 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ
63.06 อยู่ในสถานภาพมีครอบครัว
แล้ว จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ
57.66 และพบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม
ส่วนใหญ่ระดับการศึกษาต่ำกว่า
ปริญญาตรี จำนวน 58 คน คิดเป็น
ร้อยละ 52.25

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
แบบสอบถามของงานวิจัยนี้ คือ
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) (Mean) ผลการวิเคราะห์
ข้อมูลโดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า
โดยรวม 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อ
พิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มี
ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการ
ปฏิบัติงาน รองลงมา คือ ด้านการ
ตัดสินใจ ด้านการประเมินผล และด้าน
ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ได้แก่ ด้าน
ผลประโยชน์ตามลำดับ เมื่อแยก
ออกเป็นรายด้าน พบว่า

2.1 ด้านการตัดสินใจ
โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา

เป็นรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่น ได้แก่ ข้อที่ 2 ท่านมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของยาเสพติดในชุมชน และข้อที่ 6 ท่านคิดว่าสมาชิกในครอบครัวมีผลต่อการมีส่วนร่วมตัดสินใจในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด รองลงมา คือ ข้อที่ 1 ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในชุมชนเพียงใด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ได้แก่ ข้อ 5 ท่านคิดว่าประชาชนในพื้นที่ควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด

2.2 ด้านการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่น ได้แก่ ข้อ 7 ท่านได้มีส่วนร่วมแต่งตั้งกรรมการชุมชนในการจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด และข้อที่ 8 ท่านเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด รองลงมา คือ ข้อที่ 11 ท่านยินดีสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุและอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ได้แก่ ข้อที่ 10 การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในชุมชนของท่าน เปิดโอกาสให้

ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

2.3 ด้านผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่น ได้แก่ ข้อ 16 ท่านคิดว่าตัวท่านและครอบครัวได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด รองลงมา คือ ข้อ 13 ท่านคิดว่าการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดจะเกิดประโยชน์ต่อชุมชน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ได้แก่ ข้อที่ 14 ท่านคิดว่าผลประโยชน์ที่ได้จากการทำกิจกรรมจะส่งผลดีต่อสังคมและชุมชน และข้อที่ 15 ท่านคิดว่าการเข้ามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด จะทำให้ทุกคนเร็วในชุมชนสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดได้

2.4 ด้านการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 21 ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินและติดตามผลการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในชุมชน รองลงมา คือ ข้อ 17 ท่านได้ร่วมกับหน่วยงานที่เข้ามาดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด มีการติดตามประเมินผลพฤติกรรมของบุคคลที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง

และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อ 18 ท่านคิดว่าภายหลังการจัดกิจกรรม มีการกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติดภายในหมู่บ้าน ขึ้นมาใหม่

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติดในพื้นที่เทศบาลเมืองแม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่ ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงาน 3) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการรับผลประโยชน์ 4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน สามารถอภิปรายผล ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวม ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน ผลการวิจัย พบว่า โดยรวม 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เนื่องจากประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองแม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติดในชุมชน สามารถให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของยาเสพติดในชุมชนได้ ผู้นำชุมชนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติดประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองแม่เหียะสามารถเข้าร่วมแต่งตั้งกรรมการ

ชุมชนในการจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติดและเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติด มีการเข้าช่วยเหลือกิจกรรมชุมชนโดยการประชาสัมพันธ์ด้วย การใช้สื่อ เช่น เอกสาร โปสเตอร์ หรืออื่น ๆ นอกจากนี้ผลประโยชน์ที่ได้จากการทำกิจกรรมจะส่งผลดีต่อสังคมและชุมชนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติด ทำให้ทุกครัวเรือนในชุมชนสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติดได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทวิทอง หงส์วิวัฒน์ (2527: 2) ได้อธิบายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการและควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม ในการมีส่วนร่วมของประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจกำหนดชีวิตของตนเองอย่างเป็นตัวของตัวเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของพูลสุข เพียรพิทักษ์ (2548: 112) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหาหยาเสพติด: ศึกษากรณี กิ่งอำเภอเกาะจันทร์

จังหวัดชลบุรี พบว่า โครงการหมู่บ้านปลอดภัยเสพติดค่อนข้างจะประสบผลสำเร็จและเป็นโครงการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ภาครัฐจัดให้และประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกับภาครัฐ โดยร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกันแก้ไขปัญหา แต่ก็ยังเกิดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานที่ประชาชนบางส่วนยังขาดความเข้าใจในกระบวนการประชาคมหมู่บ้าน ขาดผู้นำและอาสาสมัครที่เสียสละเข้มแข็งและจริงจัง ด้านบุคลากรที่รับผิดชอบในโครงการมีน้อยไม่เพียงพอในการดูแลรับผิดชอบหมู่บ้านรวมทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่ในโครงการไม่มีความมั่นใจในมาตรการรักษาความปลอดภัยของภาครัฐ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือร่วมใจกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่และเร่งด่วนเพราะปัญหายาเสพติดทำให้เกิดการสูญเสียต่อทรัพยากรบุคคล และเป็นบ่อนทำลายความมั่นคงของประเทศชาติอย่างที่สุด

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่เทศบาลเมืองแม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการปฏิบัติงาน เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากประชาชนใน

เขตพื้นที่เทศบาลเมืองแม่เหียะสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ โดยเฉพาะการแต่งตั้งกรรมการชุมชนในการจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและการเข้าช่วยเหลือกิจกรรมชุมชนโดยการประชาสัมพันธ์ด้วย การใช้สื่อ เช่น เอกสาร โปสเตอร์หรืออื่น ๆ มีการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และยังมี การสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุและอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ประชาชนในพื้นที่ที่มีความรู้ ความสามารถในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ไปปฏิบัติในชุมชนอย่างจริงจัง เพื่อช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเจมส์ คีดี ปี น ท อ ง (2527: 272-273) กล่าวถึง ประชาชนควรมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน คือ 1. การร่วมค้นปัญหาและสาเหตุของปัญหา 2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรม 3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน 4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บำรุง ถุน้อย (2546: 131) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ

ป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่เขตตำบลพลูตาหลวง จังหวัดชลบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกเป็นรายด้าน การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ยกเว้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก

ส่วน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขอาชญากรรมในพื้นที่เทศบาลเมืองแม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่ ด้านผลประโยชน์ ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม จะเกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างมากมาย ประชาชนในพื้นที่จึงไม่มีแนวคิดที่จะแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม นอกจากนี้ผลประโยชน์ที่ได้จากการทำกิจกรรม จะส่งผลดีต่อสังคมและชุมชนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม ทำให้ทุกครัวเรือนในชุมชนสามารถป้องกันและแก้ไขอาชญากรรมได้ แม้ว่าด้านผลประโยชน์จะมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด แต่ยังมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนในพื้นที่เกิดแรงบันดาลใจให้ร่วมมือร่วมแรงกันให้บรรลุเป้าหมาย โดยไม่หวัง

ผลประโยชน์ที่จะเกิดให้ หรือที่เรียกว่าไม่หวังผลที่จะเกิดมากเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ที่กล่าวว่า บุคคลมีความต้องการเรียงลำดับจากระดับพื้นฐานที่สุดไปยังระดับสูงสุด *ประการแรก* บุคคลเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความต้องการ ความต้องการมีอิทธิพลหรือเป็นเหตุจูงใจต่อพฤติกรรม ความต้องการที่ยังไม่ได้รับ การสนองตอบเท่านั้นที่เป็นเหตุจูงใจ ส่วนความต้องการที่ได้รับการสนองตอบแล้วจะไม่เป็นเหตุจูงใจอีกต่อไป *ประการที่สอง* ความต้องการของบุคคลเป็นลำดับขั้น เรียงตามความสำคัญจากความต้องการพื้นฐานไปจนถึงความต้องการที่ซับซ้อน และ*ประการสุดท้าย* เมื่อความต้องการลำดับต่ำได้รับการสนองตอบอย่างดีแล้ว บุคคลจะก้าวไปสู่ความต้องการลำดับที่สูงขึ้นต่อไป และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กานต์ ไทยาภิรมย์ (2548: 124-125) ได้ศึกษาการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคชุมชนในการป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม: กรณีศึกษาเครือข่ายประชาคมข้ามung ตำบลข้ามung อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า โครงสร้างการทำงานของเครือข่ายเป็นโครงสร้างแบบกึ่งเป็นทางการ มีการรวมตัวแบบหลวม ๆ ลักษณะการรวมตัวแบบแนวราบ เน้นความเสมอ

ภาคและการมีส่วนร่วมของสมาชิกในเครือข่ายชุมชน โดยผ่านกระบวนการสร้างจิตสำนึกของชุมชนให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งภาครัฐและชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาเสพติด โดยมีกลุ่มแกนนำที่เป็นผู้นำทางธรรมชาติของชุมชน เป็นแกนหลักในการดำเนินงานโดยไม่หวังผลตอบแทนหรือไม่หวังให้เกิดสิ่งที่ต้องการสูงเกินมาตรฐาน

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่เทศบาลเมืองแม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่ ตามความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านการตัดสินใจ ควรมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของยาเสพติดในชุมชนและสมาชิกในครอบครัวต้องมีส่วนร่วมตัดสินใจในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนและประชาชนในพื้นที่ควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

2. ด้านการปฏิบัติงาน ประชาชนควรมีส่วนร่วมแต่งตั้งกรรมการชุมชนในการจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สนับสนุนด้านการเงิน วัสดุและ

อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

3. ด้านผลประโยชน์ ควรจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่จะเกิดประโยชน์ต่อชุมชน ผลประโยชน์ที่ได้จากการทำกิจกรรมจะส่งผลดีต่อสังคมและชุมชน ประชาชนควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ทำให้ทุกครัวเรือนในชุมชนสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้และประชาชนจะต้องได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดสูงสุด

4. ด้านการประเมินผล ภายหลังจากจัดกิจกรรมควรมีการติดต่อสอบถามญาติผู้ติดยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง ภายหลังจากจัดกิจกรรมควรมีการกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในหมู่บ้านขึ้นมาใหม่ มีการประเมินผลการแก้ไขปัญหายาเสพติดของยาเสพติดในเขตชุมชนของท่านอย่างต่อเนื่อง และควรมีการร่วมกับหน่วยงานที่เข้ามาดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีการ

ติดตามประเมินผลพฤติกรรมของบุคคลที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง ตลอดจนมีส่วนร่วมในการประเมินและติดตามผลการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน

สรุป

การวิจัยนี้ได้ศึกษาระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงการเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่เทศบาลเมืองแม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่ได้เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาในพื้นที่เทศบาลเมืองแม่เหียะเท่านั้น แต่องค์ความรู้ที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาเสพติดในพื้นที่อื่นและต่อยอดงานวิจัยในประเด็นอื่นได้ด้วย เนื่องจากประเด็นคำถามในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมี 4 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านผลประโยชน์ และด้าน การประเมินผล ทั้ง 4 ด้านจะพบข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่น รวมถึงข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ซึ่งผลการวิจัยเหล่านี้ทำให้ทราบแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาของผู้นำชุมชนเป็นอย่างดี ว่าจะต้องหาวิธีการปฏิบัติอย่างไรให้เหมาะสมกับสังคมชาวแม่เหียะ

ยกตัวอย่าง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นแต่ละด้านมี ดังนี้ ด้านการตัดสินใจ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 2 ท่านมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของยาเสพติดในชุมชน และข้อที่ 6 ท่านคิดว่าจะมีโอกาสในครอบครัวมีผลต่อการมีส่วนร่วมตัดสินใจในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ทั้งสองข้อนี้จะเห็นแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายา ก็คือ การให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องยาเสพติดแก่ครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ

ในด้านการปฏิบัติงาน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้อ ได้แก่ ข้อ 7 ท่านมีส่วนร่วมร่วมแต่งตั้งกรรมการชุมชนในการจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และข้อที่ 8 ท่านเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ทั้งสองข้อนี้จะเห็นแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายา ก็คือการจัดกิจกรรมของชุมชน โดยคณะกรรมการของชุมชนเป็นผู้ดำเนินการเอง

ในด้านผลประโยชน์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่น ได้แก่ ข้อ 16 ท่านคิดว่าตัวท่านและครอบครัวได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในข้อนี้จะเห็นแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายา ก็คือทุกคนเล็งเห็น

ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากกิจกรรมการ
ป้องกันและการแก้ไข้ปัญหา

ในด้านการประเมินผล ข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 21 ท่านมี
ส่วนร่วมในการประเมินและติดตามผล
การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไข้
ปัญหาเสพติดในชุมชน ในข้อนี้จะ
เห็นแนวทางการป้องกันและแก้ไข้

ปัญหา ก็คือทุกคนเฝ้าติดตามผลอย่าง
ต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ทั้ง 4 ด้านต้อง
นำไปปฏิบัติควบคู่กับข้อเสนอแนะของ
ผู้ตอบแบบสอบถาม จึงจะเกิด
ประโยชน์สูงสุดในการประยุกต์ใช้
ป้องกันและแก้ไข้ปัญหาเสพติดอย่าง
แท้จริง

บรรณานุกรม

- กานต์ ไทยาภิรมย์. (2548). *การทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคชุมชนในการ
ป้องกันและแก้ไข้ปัญหาเสพติด: กรณีศึกษาเครือข่ายประชาคมข้ามมุง ตำบล
ข้ามมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชนิษฐา ศรีนนท์. (2544). *การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนต่อการวางแผนพัฒนา
เทศบาลนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2527). *การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบทในการบริหารงาน
พัฒนาชนบท*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์
- ชูเกียรติ เปี่ยมศรี. (2543). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชน
ย่อย: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองระยอง จังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทวิทอง หงษ์วิวัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*.
กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภณการพิมพ์
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*.
กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เนาวรัตน์ วัฒนชอบ. (2535). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการประสานงานป้องกันยาเสพ
ติดระดับจังหวัดในเขตภาคกลาง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- บำรุง ถุงน้อย. (2546). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่เขตตำบลพลูดาวหลวง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- พูลสุข เพียรพิทักษ์. (2548). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด: ศึกษากรณีกิ่งอำเภอกะฉันทร์ จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527). นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภารการพิมพ์.
- รัมภา แก้วปิ่นทอง. (2544). การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการปลูกป่าชายเลน: ศึกษากรณีเขตพื้นที่ตำบลคลองตำหรุ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุจิรา เจริญจิตร. (2538). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลในการพัฒนาชนบท: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดหนองบัวลำภู. วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อาภรณ์ วัชระ. (2546). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลศึกษากรณี: องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.